

ганами публічної влади й їх посадовими особами у зв'язку зі здійсненням своїх компетенційних повноважень, а також заходів, які вживаються ними для практичної реалізації громадянами України своїх можливостей, пов'язаних із формуванням виборних представницьких органів публічної влади, наданням або ж отриманням представницьких мандатів.

Література

1. Конституція України: Науково-практичний коментар / В. Б. Авер'янов та ін. Харків : Видавництво "Право"; Київ : Концерн "Видавничий Дім "Ін Юре", 2003. 808 с.
2. Христова Г. О. Гарантії прав людини. Велика українська юридична енциклопедія. Т. 3 : Загальна теорія права. Харків, 2017. С. 53-56.

Самотуга А. В.

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри
загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

МІСЦЕВІ ВИБОРИ ЗА НОВИМ ВИБОРЧИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ ТА РОЗВИТОК ІНСТИТУТУ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ В УКРАЇНІ

Прийняття наприкінці 2019 року Виборчого кодексу України є довгоочікуваною подією, пов'язаною з важливим поступом в удосконаленні виборчого законодавства держави, яке донедавна характеризувалося розпорошеністю та нестабільністю. Практичною реалізацією та підтвердженням ефективності діє цього акта, безперечно, стануть заплановані на жовтень 2020 року місцеві вибори в Україні, увага до яких вже зараз виявляється не меншою, ніж до попередніх президентських та парламентських 2019 року.

Поряд із загальним позитивним кроком законодавця у цьому напрямку, суттєвою, як вважаємо, прогалиною Виборчого кодексу в частині місцевих виборів є суперечливі положення щодо порядку висування кандидатів – як у депутати місцевих рад, так і сільських, селищних, міських голів. Якщо право висування кандидатів у депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласних, міських (міст з кількістю виборців 90 тисяч і більше осіб) рад реалізується виборцями через місцеві організації партій, а кандидатів у депутати сільської, селищної, міської (міста з кількістю виборців до 90 тисяч осіб), районної у місті, районної ради – як через організації партій, так і шляхом само висування, то кандидатів на посаду сільського, селищного, міського голови, старости села, селища реалізується виборцями у відповідних єдиних одномандатних виборчих округах через організації партій або шляхом само висування [1]. Як вважаємо, висування кандидатів на посаду міського голови

міста з кількістю виборців 90 тисяч і більше повинно відбуватися так само, як і кандидатів у депутати міських рад з такою ж самою кількістю виборців – через організації партій.

Тому з метою не стільки дотримати, скільки, скоріше, обійти дану норму, чинними міськими головами переважно регіональних мегаполісів активно утворюються «власні» місцеві партії, аби потім заручитися підтримкою у відповідних міських радах депутатськими групами та фракціями, що й здійснено буде, на наше переконання, виборцями, які віддаватимуть перевагу саме місцевим, «мерським», а не загальноукраїнським партіям. Наприклад, наразі у міській раді м. Дніпра уже створена фракція очолюваної його міським головою політичної сили, до якої вже увійшло 26 міських обранців [2]. Більше того, ця мерська партія не збирається лише за статутом залишатися місцевою, висунувши натомість своїх кандидатів на очільників кількох обласних центрів у різних регіонах України [4]. Проте складними та суперечливими виявилися пошуки кандидатури на посаду очільника Дніпра від провладної партії, перемога якого вбачається малопереконливою без застосування центрального адмін- та медіаресурсу [2]. Подібні процеси відбуваються також у Харкові, Одесі, Львові, Запоріжжі, Маріуполі, чинні мери яких балотуватимуться на нинішніх виборах від власних політичних сил.

Це і називається посиленням місцевого самоврядування, що є результатом успішної реформи децентралізації. Відчувши силу, місцеві лідери відчують і надмірні політичні амбіції. І намагатимуться запуснути регіональні проекти у самостійні походи як до парламенту, так і в президентство. Не виключено, що в цю гру включаться і місцеві бізнесмени з претензіями на депутатство. Адже наступні парламентські вибори, як передбачено ст. 133 Виборчого кодексу України, відбудуться вже виключно за пропорційною виборчою системою [1], але, на жаль, знов-таки в один рік із президентськими.

Ще однією відмітною рисою місцевих виборів в Україні 2020 р., на наш погляд, буде активізація політичної соціалізації суспільства на засадах вирішення саме питань місцевого значення (але це жодним чином не повинно суперечити загальнодержавним інтересам та сприяти сепаратистським настроям чи перегляду декомунізації (напр., кількаразове перейменування у Харкові проспекту Петра Григоренка на маршала Жукова із встановленням його бюсту), а навпаки, дотриманню такого конституційного принципу територіального устрою, як поєднання централізації та децентралізації державного управління [3]), що створює передумови для формування нової якісної національної управлінської та політичної еліт на засадах наступності.

Втім одним із позитивних нововведень Виборчого кодексу та їх реалізація на місцевих виборах варто вважати запровадження пропорційної системи за відкритими списками – рейтингове голосування, що, на нашу думку, з урахуванням як недоліків, так і позитивної практики, більш повноцінно можливо втілити і на наступних парламентських виборах, що сприятиме формуванню реального, загальногромадянсько відповідального, а не олігархічного

інституту політичних партій, що мінімізуватиме, зокрема, прояви політичної корупції.

Література

1. Виборчий кодекс України від 19.12.2019. Відомості Верховної Ради України. 2020. №№ 7-9. Ст. 48.
2. Твердохліб Д. Місцеві вибори. Дніпропетровщина: контраверсійні коаліції та "Вилкули не здаються". URL : <https://tyzhden.ua/Election/247256>.
3. Конституція України: Прийнята на 5-й сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
4. Партія "Пропозиція" на з'їзді затвердила новий склад головної ради. URL : <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3056491-partia-propozicia-na-zizdi-zatverdila-novij-sklad-golovnoi-radi.html>.

Степаненко К.В.

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри загальноправових
дисциплін Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ

ВПРОВАДЖЕННЯ ІНСТИТУТУ МУНІЦИПАЛЬНОГО ОМБУДСМЕНА В УКРАЇНІ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Формування в Україні демократичної держави вимагає обов'язкового практичного втілення принципу місцевого самоврядування, максимальної прозорості публічно-правових відносин за участі муніципальних органів. Формування органів місцевого самоврядування в правових системах різних держав відбувається у взаємозв'язку з історичними, соціальними, культурними, політичними та іншими детермінантами, що чинять вплив на інститут місцевого самоврядування. Сьогодні в Україні відбувається реформа децентралізації влади, на перший план виходить завдання побудови ефективної системи управління процесами на місцях, формування максимально відкритих для громадян органів самоврядування. У зв'язку з цим слід звернутися до досвіду тих європейських держав, які відрізняються давніми муніципальними традиціями, у тому числі стосовно механізму формування муніципальних органів влади.

Специфіка муніципального представництва, що обумовлена особливостями конституційної природи місцевого самоврядування, полягає у наявності високого рівня взаємної довіри населення і муніципальної влади. Одним з ефективних заходів, спрямованих на підвищення ефективності механізмів формування і дії органів місцевого самоврядування в зарубіжних країнах, є запровадження інституту муніципального омбудсмена. Як зауважує Г. Левін,